

Biskup Pavel, služebník služebníků Božích, spolu s otci posvátného sněmu na trvalou památku

VĚROUČNÁ KONSTITUCE O CÍRKVI

LUMEN GENTIUM LG

21. 11. 1964

Lumen gentium je naukově nejdůležitějším koncilovým textem o řeholním životě; potvrzuje začlenění řeholníků do tajemství církve – nevěsty a do apoštolátu církve poslané do světa. Koncil, poté, co popsal církev v jejím tajemství (Kap. 1,3) a v její struktuře (Kap. 3,4), mluví o jejím dynamickém životě víry a lásky obrácené ke svatosti (Kap. 5,6) a o naději obrácené k definitivním skutečnostem (Kap. 7,8). Koncil přikládá zvláštní místo řeholníkům v naplňování křestní svatosti, která oživuje celou církev. Při čtení textů je nutno mít neustále na zřeteli těsnou souvislost mezi kapitolami 5 a 6 (zpočátku tvořily společně jednu kapitolu): řeholní život je určitý způsob lásky k Bohu a k bratřím, přikázání svatosti pokřtěných.

KAPITOLA 5

VŠEOBECNÉ POVOLÁNÍ K SVATOSTI V CÍRKVI

Svatost církve

39. Církev, jejíž tajemství posvátný sněm předkládá, je podle naší víry nezrušitelně svatá. Kristus totiž, Boží Syn – který je oslavován zároveň s Otcem i Duchem jako „jediný svatý“ (Římský misál, Gloria in excelsis; srv. Lk 1,35; Mk 1,24; Lk 4, 34; Jan 6,69; Sk 3,14; 4,27 a 30; Žid 7,26; 1Jan 2,20; Zj 3,7) – miloval církev jako svou snoubenku a obětoval se za ni, aby ji posvětil (srv. Ef 5,25-26). Spojil ji se sebou jako své tělo a vrchovatě ji obdařil darem Ducha svatého k Boží slávě. Proto všichni v církvi, ať náleží k hierarchii nebo jsou jí vedeni, jsou povoláni ke svatosti podle apoštolských slov: „Neboť toto je vůle Boží: vaše posvěcení“ (1Sol 4,3; srv. Ef 1,4). Tato svatost církve se však stále projevuje a má se projevat v plodech milosti, kterým dává Duch zrát ve věřících; vyjadřuje se mnohotvárně u jednotlivců, kteří ve svém uspořádání života směřují k dokonalé lásce a vzdělávají druhé. Osobitým způsobem se projevuje v uskutečňování rad, které se obvykle nazývají evangelijními. Toto uskutečňování evangelijních rad, které pod vlivem Ducha svatého přijali mnozí křesťané buď soukromě, nebo v životním způsobu či stavu, který církev schválila, vydává a musí vydávat ve světě krásné svědectví a příklad této svatosti.

Cesta a prostředky svatosti

42. „Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm“ (1Jan 4,16). Bůh však vлил svou lásku do našich srdcí skrze Ducha svatého, kterého nám dal (srv. Řím 5,5); proto první a nejpotřebnější dar je láska, kterou milujeme Boha nade všechno a bližního pro Boha. Aby však láska v duši jako dobrá setba rostla a vydávala plody, má každý věřící rád poslouchat Boží slovo, uskutečňovat vůli Boha s pomocí jeho milosti, přijímat často svátosti, zejména Eucharistii, zúčastňovat se posvátných obřadů a vytrvale se věnovat modlitbě, sebezáporu, účinné batrské službě a cvičení všech ctností. Láska totiž jakožto svazek dokonalosti a naplnění zákona (srv. Kol 3,14; Řím 13,10) řídí všechny prostředky posvěcení, je jejich duší a dovádí je k cíli (srv. sv. Augustin, Enchir. 121,32; PL 40, 288; sv. Tomáš, Summa theol. II-II, q. 184, a.1, Pius XII., apošt. adhort. Menti nostrae: AAS 42 (1950), 660). Proto se pravý Kristův učedník vyznačuje láskou k Bohu a bližnímu.

Ježíš, Boží Syn, nám projevil svou lásku, když za nás obětoval život; proto nikdo nemá větší lásku než ten, kdo dá svůj život za něho a za své bratry (srv. 1Jan 3,16; Jan 15,13). K tomuto největšímu svědectví lásky, přede všemi, zejména před pronásledovateli, byli povoláni někteří křesťané už v prvním století a vždy budou povoláváni. Mučednictvím se učedník připodobňuje svému Mistru, který dobrovolně přijal smrt pro spásu světa, a následuje ho v prolití krve, proto je církev oceňuje jako vynikající dar a největší ověření lásky. Ačkoli je to dopřáno jen málokterým, přece všichni mají být připraveni vyznat Krista před lidmi a následovat ho cestou kříže v pronásledováních, která církvi nikdy nechybějí. Svatost církve podporují zvláštním způsobem i četné rady, jejichž

zachovávání Pán předkládá svým učedníkům v evangeliu. (O radách srv. Origenes, Comm. Rom. X, 14: PG 14, 1275B; sv. Augustin, De S. Virginitate 15,15: PL 40, 403; sv. Tomáš, Summa theol. I-II, q. 100, a. 2C; II-II, q. 44, a. 4, ad 3.) Mezi nimi vyniká drahocenný dar Boží milosti, který Otec dává některým (srv. Mt 19,11; Kor 7,7), aby se v panenství nebo v celibátu mohli snáze, s nerozděleným srdcem (srv. 1Kor 7,32-34) oddat pouze Bohu. (O vznešenosti panenství srv. Tertulián, Exhort. cast. 10: PL 2, 925C; sv. Cyprián, Hab. virg. 3 a 22: PL 4, 443B a 461 An. sv. Atanáš (?), De virg.: PG 28, 252n; sv. Jan Zlatoústý, De virg.: PG 48, 533n.) Tato dokonalá zdrženlivost pro Boží království byla vždy v církvi v nemalé úctě jako znamení a pobídka lásky a jako zvláštní zdroj duchovní plodnosti ve světě.

Církev si připomíná též napomenutí apoštola, který vybízí věřící k lásce a povzbuzuje je, aby smýšleli tak, jako Kristus, který „sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka (...) a byl poslušný až k smrti (Flp 2,7-8), a pro nás „on, ačkoli bohatý, stal se chudým (2Kor 8,9). Je nutné, aby Kristovi učedníci stále následovali tuto jeho lásku a pokoru a vydávali o ní svědectví. Proto se církev raduje z toho, že se v ní mezi věřícími nachází mnoho mužů i žen, kteří přesněji následují a výrazněji hlásají Spasitele v jeho zřeknutí sebe tím, že ve svobodě Božích dětí přijímají chudobu a vzdávají se vlastní vůli; pokud jde o dokonalost, podřizují se pro Boha lidem více, než je nařízeno, aby se tak více připodobnili poslušnému Kristu. (O duchovní chudobě srv. Mt 5,3 a 19,21; Mk 10,21; Lk 18,22; o poslušnosti se uvádí příklad Kristův: Jan 4, 34 a 6,38; Flp 2,8-10; Žid 10, 5-7.) Všichni křesťané jsou tedy povoláni a zavázáni k svatosti a k úsilí o dokonalost ve svém stavu. Všichni ať proto dbají na to, aby správně ovládali své sklony, aby jim užívání pozemských věcí a přilnutí k majetku proti duchu evangelijní chudoby nebránilo postupovat k dokonalé lásce. Apoštol nás přece napomíná: „Ti, kdo mají co dělat s tímto světem, ať v něm neutkvějí, neboť věci tohoto viditelného světa pomíjejí (srv. 1Kor 7,31). (O uskutečňování rad, které není závazné pro všechny srv. sv. Jan Zlatoústý, In Mt, Hom. 7,7: PG 57, 81n; sv. Ambrož, De viduis, 4,23: PL 16, 241n.)

KAPITOLA 6 ŘEHOLNÍCI

Evangelijní rady v církvi

43. Evangelijní rady čistoty zasvěcené Bohu, chudoby a poslušnosti mají poklad ve slovech a příkladu Pána. Doporučují je apoštolové, otcové, církevní učitelé a pastýři. Je to Boží dar, který církev přijala od svého Pána a z jeho milosti ho stále uchovává. Církevní autorita pod vedením Ducha svatého se ujala péče o evangelijní rady tím, že je vykládá, řídí jejich praktikování a ustavuje trvalé formy života podle nich. Tak se stalo, že – obrazně řečeno – na stromě, který se podivuhodně a bujně rozvětvil na poli Páně ze semene daného od Boha, vyrostly různé formy života v samotě nebo ve společenství a různé řeholní rodiny, které slouží jak k prospěchu svých členů, tak k dobru celého Kristova těla. Řeholní rodiny totiž pomáhají svým členům k větší stálosti v daném způsobu života, k získání vyzkoušené nauky o cestě k dokonalosti, k bratrskému společenství v Kristově vojsku a k posílení svobody prostřednictvím poslušnosti. Tak mohou bezpečně uskutečňovat a věrně zachovávat řeholní sliby a s duchovní radostí pokračovat na cestě lásky.

Z hlediska božského a hierarchického zřízení církve není tento stav uprostřed mezi stavem duchovním a laickým, ale Bůh povolává z obou těchto skupin některé věřící, aby využili zvláštního daru života církve a byli tak, každý svým způsobem, prospěšní jejímu spasitelnému poslání.

Podstata a důležitost řeholního stavu

44. Sliby (nebo jinými posvátnými závazky slibům svou povahou podobnými), kterými se křesťan zavazuje zachovávat tři uvedené evangelijní rady, dává se do výhradního vlastnictví Bohu nade všechno milovanému; tak je z nového a zvláštního titulu určen k Boží službě a oslavě. Křtem sice umřel hříchu a byl zasvěcen Bohu. Aby však mohl přijmout bohatší plody křestní milosti, chce se slibem evangelijních rad v církvi osvobodit od překážek, které by ho mohly odvrátit od vroucí lásky a dokonalé bohoslužby, a zasvěcuje se božské službě důvěrněji. Toto zasvěcení je tím dokonalejší, čím lépe ty pevné a trvalé závazky představují nerozlučný svazek Krista s jeho snoubenkou církví.

Láskou, k níž vedou, spojují evangelijní rady zvláštním způsobem s církví a jejím tajemstvím ty, kteří se pro ně rozhodli, a proto musí být jejich duchovní život zasvěcen také dobru celé církve. Z toho vyplývá úkol pracovat podle svých sil a podle formy vlastního povolání – modlitbou nebo také činností – k tomu, aby Kristovo království v duších zakořeňovalo a posilovalo a aby se šířilo do všech částí světa. Proto církev chrání a podporuje osobitý ráz různých řeholních společností. Slib evangelijních rad je tedy viditelné znamení, které může a má účinně vést všechny členy církve k tomu, aby plnili bez zdráhání povinnosti křesťanského povolání. Boží lid nemá zde na zemi trvalý domov, ale hledá budoucí vlast. Proto řeholní stav, který více osvobozuje své členy od pozemských starostí, lépe ukazuje všem věřícím nebeské hodnoty přítomné už na tomto světě, lépe vydává svědectví o novém, věčném životě, který pro nás získal Kristus vykoupením, a lépe předem ohlašuje budoucí zmrtvýchvstání a slávu nebeského království. Tento stav také přesněji následuje a v církvi trvale zpřítomňuje ten způsob života, který přijal Boží Syn, když přišel na svět, aby uskutečnil Otcovu vůli, a který doporučil učedníkům, kteří ho následovali. Řeholní stav též jedinečným způsobem ukazuje nadřazenost Božího království nade všechny pozemské hodnoty a jeho nejvyšší požadavky. Mimoto všem lidem ukazuje velkou sílu kralujícího Krista a nekonečnou moc Ducha svatého, která podivuhodně působí v církvi. Stav založený na slibu evangelijních rad nepatří sice k hierarchickému zřízení církve, náleží však nepopíratelně k životu a svatosti církve.

Autorita církve a řeholní stav

45. Církevní autorita je pověřena starat se o Boží lid a vodit ho na bohatou pastvu (srv. Ez 34,14), proto také patří k jejím úkolům svými zákony moudře řídit praxi evangelijních rad, které jedinečným způsobem podporují dokonalou lásku k Bohu a k bližnímu (srv. I. vat. koncil, Schema De Ecclesia Christi kap. XV a pozn. 48: Mansi 51, 549n a 619n; Lev XIII., list Au milieu des consolations, 23.12.1900: ASS 33 (1900-01), 361; Pius XII., apošt. konst. Provida Mater, uv.m. 114n). Církev také poslušně následuje podněty Ducha svatého, a proto přijímá řeholní pravidla, předložená vynikajícími muži a ženami, dále je upravuje a úředně schvaluje. Kromě toho svou bdělou a ochrannou autoritou pomáhá řeholním společnostem kdekoli zřízeným k budování Kristova těla, aby rostly a vzkvétaly podle ducha svých zakladatelů.

Aby bylo lépe postaráno o potřeby celého stáde Páně, může papež – na podkladě svého prvenství nad celou církví a se zřetelem k obecnému prospěchu – vyjmout z pravomoci místních ordinářů a podřídit přímo sobě kterýkoli institut dokonalosti a jeho jednotlivé členy (srv. Lev XIII., konst. Romanos Pontifices, 8.5.1881: ASS 13 (1880-81), 483; Pius XII., proslov Annus sacer, 8.12.1950: AAS 43 (1951), 28n). Podobně mohou být ponechání nebo svěření jejich vlastním patriarchálním autoritám. Členové řeholních společností jsou povinni při vykonávání úkolů v církvi, které vyplývají z jejich zvláštního způsobu života, projevovat biskupům úctu a poslušnost podle církevních zákonů vzhledem k jejich pastýřské autoritě v místních církvích i v zájmu nezbytné jednoty a svornosti v apoštolské práci (srv. Pius XII. uv.m. 28; Pius XII. apošt. konst. Sedes Sapientiae, 31.5.1956: AAS 48 (1956), 355; Pavel VI. proslov Magno gaudio, 23.5.1964: AAS 56 (1964), 570-571).

Církev nejenže povznáší řeholní život k hodnosti kanonického stavu svým schválením, ale také ho představuje jako stav zasvěcený Bohu svými liturgickými úkony. Církev totiž – na základě autority, kterou ji světil Bůh – přijímá sliby těch, kteří je skládají, vyprošuje jim svou veřejnou modlitbou od Boha pomoc a milost, doporučuje je Bohu, udílí jim duchovní požehnání a zapojuje jejich obětování do eucharistické oběti.

Význam řeholního zasvěcení

46. Řeholníci mají pečlivě dbát o to, aby jejich prostřednictvím církev věřícím i nevěřícím denně lépe ukazovala Krista, jak rozjímá na hoře nebo hlásá zástupům Boží království, jak uzdravuje nemocné a trpící, obrací hříšníky k lepšímu životu, žehná dětem a všem prokazuje dobro, a přitom vždy poslouchá Otce, který ho poslal (srv. Pius XII., enc. Mystici Corporis, 29.6.1943: AAS 35 (1943), 214n).

Konečně musí být všem jasno, že i když slib evangelijních rad vyžaduje vzdání se nepochybně cenných hodnot, přesto není na překážku rozvoji lidské osobnosti, nýbrž svou povahou jí velice prospívá. Rady dobrovolně přijaté podle osobního povolání nemálo přispívají k očištění srdce a k

duchovní svobodě, neustále povzbuzují žár lásky a především dovedou lépe připodobnit křesťana k čistému a chudému způsobu života, který si zvolil Kristus Pán a který přijala i jeho panenská matka; dokazuje to příklad tolika svatých zakladatelů. Ať se nikdo nedomnívá, že se řeholníci svým zasvěcením odcizují lidem nebo že jsou neužiteční pro pozemskou společnost. I když snad někdy nepomáhají svým současníkům přímo, přesto se s nimi cítí spojeni v Kristu hlouběji a spolupracují s nimi duchovně, aby budování pozemské společnosti bylo vždy založeno na Pánu a k němu zaměřeno, aby snad nepracovali nadarmo ti, kdo ji budují (srv. Pius XII., proslov *Annus sacer*, uv.m. 30; proslov *Sous la maternelle protection*, 9.12.1957: AAS 50 (1958), 39n).

Proto posvátný sněm utvrzuje a chválí muže a ženy, bratry a sestry, kteří v klášteřích, ve školách, nemocnicích a misích ozdobují Kristovu snoubenku vytrvalou a pokornou věrností svému zasvěcení a prokazují všem lidem nejrůznější velkodušné služby.

Závěr

47. Každý, kdo je povolán k slibu evangelijních rad, má pečlivě dbát o to, aby zůstal v tom povolání, ke kterému ho povolal Bůh, a více v něm prospíval k větší svatosti církve i k větší slávě jediné a nerozdílné Trojice, která je v Kristu a skrze Krista zdroj a počátek veškeré svatosti.

OBSAH

KAPITOLA 5 * VŠEOBECNÉ POVOLÁNÍ K SVATOSTI V CÍRKVI

39. Svatost církve	15
42. Cesta a prostředky svatosti	16

KAPITOLA 6 * ŘEHOLNÍCI

43. Evangelijní rady v církvi	17
44. Podstata a důležitost řeholního stavu	18
45. Autorita církve a řeholní stav	19
46. Význam řeholního zasvěcení	19
47. Závěr	20